

บทบาทครูอนุบาลในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2

Preschool Teachers' Roles in Promoting Problem Solving Skills in Schools under Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 2

ณัฐนิชา ศรีเปารยะ ปรีชา¹ และ ปณัฐสรณ์ จารุชัยนิวัฒน์^{2*}

Nutnicha Sripauraya Preecha¹ and Panutsorn Jaruchainiwat^{2*}

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัย คือ ศึกษาบทบาทครูอนุบาลในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการเป็นแบบอย่าง ตัวอย่างประชากร คือ ครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 จำนวน 125 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า ครูอนุบาลส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา โดยรวมปฏิบัติระดับมาก ($M = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติสูงที่สุด คือ ด้านการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ($M = 4.06$) เมื่อพิจารณาประเด็นย่อย ด้านการช่วยให้เด็กเข้าใจปัญหา มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด ($M = 4.20$) รองลงมา คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ($M = 4.02$) เมื่อพิจารณาประเด็นย่อย ด้านการจัดช่วงเวลาในการฝึกทักษะการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด ($M = 4.05$) และด้านการเป็นแบบอย่าง ($M = 3.91$) เมื่อพิจารณาประเด็นย่อย ด้านการให้เด็กมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด ($M = 3.97$) ตามลำดับ

คำสำคัญ : บทบาทครู, ทักษะการแก้ปัญหา, เด็กวัยอนุบาล

¹ นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาระดับปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Graduate Student of Early Childhood Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University, E-mail: nutnichasripauraya.p@gmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาระดับปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Lecturer of Early Childhood Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University, E-mail: tapattamasir@hotmail.com

* Corresponding author

Abstract

The purpose of this research was to study preschool teachers' roles in promoting problem solving skills in schools under Nonthaburi primary educational service area office 2 according to 3 aspects: being a facilitator, arranging the environment, and being a role model. The sample group was 125 kindergarten teachers in school under Nonthaburi primary educational service area office 2. The research instrument was a questionnaire form. The data were analyzed by means, and standard deviation. The result of this research found that teacher's promoting problem solving skills was at a high level ($M = 4.00$). Considering each aspect, all 3 aspects were at the high level. The highest mean score was being a facilitator ($M = 4.06$). Regarding each area, the highest mean score was helping children to understand problems ($M = 4.20$), followed by arranging the environment ($M = 4.02$). Regarding each area, the highest mean score was providing times for children to practice problem solving skills ($M = 4.05$) and being a role model ($M = 3.91$). Regarding each area, the highest mean score was engaging children in processes of problem solving ($M = 3.97$), respectively.

Keywords: preschool teacher's roles, problem solving skills

บทนำ

World Health Organization (1999) ทักษะการแก้ปัญหา (problem solving skill) คือ หนึ่งในทักษะชีวิตที่ทางองค์การอนามัยโลก (World Health Organization) ได้กำหนดไว้จากทั้งหมด 10 ทักษะ โดยระบุว่า เป็นความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างมีระบบ ไม่เกิดความเครียดทั้งทางร่างกายและจิตใจจนอาจลุกลามเป็นปัญหาใหญ่โตเกินแก้ไขได้ ทักษะการแก้ปัญหามีความสำคัญอย่างมากต่อการดำรงชีวิต เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการคิดและตัดสินใจ ซึ่ง กนกวรรณ พิทยะภัทร และ ศิริวรรณ วณิช วัฒนวรชัย (2558) ได้กล่าวถึง กระบวนการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของเด็กอนุบาลว่า เป็นความสามารถทางสติปัญญาอันเป็นกระบวนการทำงานของสมอง โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิมเป็นฐานสำคัญ

การส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาสำหรับเด็กปฐมวัยเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในระบบการศึกษาไทย แต่ผลการประเมินด้านสติปัญญายังอยู่ในระดับต่ำ ในปี พ.ศ.2560 สมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย เผยว่า เด็กไทยในปัจจุบันถูกเร่งเรียน เน้นพัฒนาไอคิว ขาดโอกาสในการลงมือสำรวจ ลงมือกระทำ ขาดการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะชีวิต และยังได้ชี้ให้เห็นถึง 4 ค่านิยมที่มีความเชื่อที่ผิดของพ่อแม่ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย จึงได้ให้แนวทางในการดูแลและพัฒนาเด็กได้อย่างเหมาะสม ก่อนสายเกินแก้ เพราะเด็กปฐมวัยถือเป็นช่วงวัยที่สำคัญในการพัฒนามนุษย์ เป็นช่วงที่สมองมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ทักษะสำคัญต่าง ๆ ที่จะป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาการเด็กต่อไป (ชนิพรรณ จาติเสถียร และคณะ, 2560)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 ได้กำหนดทักษะการแก้ปัญหา เป็นหนึ่งในเป้าหมายสำหรับการพัฒนาผู้เรียน โดยระบุไว้ในมาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ ตัว

บ่งชี้ที่ 10.3 มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ และกำหนดเป็นสภาพที่พึงประสงค์เป็นพฤติกรรมหรือความสามารถตามวัยที่คาดหวังให้เด็กเกิด สำหรับเด็กอายุ 3–6 ปี ดังนี้ การตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ การแก้ปัญหาโดยการลองผิดลองถูก การเรียนรู้ผลที่เกิดขึ้น การระบุปัญหา การยอมรับผลที่เกิดขึ้น และการสร้างทางเลือกและเลือกวิธีการแก้ปัญหา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

Whittaker (2014) กล่าวว่า แม้ว่าเด็กจะมีความอยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติ และชอบที่จะสำรวจ แต่ก็ยังต้องการการส่งเสริมจากผู้ใหญ่เพื่อทำความเข้าใจโลกรอบตัว ครู เป็นบุคคลที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นผู้ที่ใกล้ชิดและมีบทบาทในการพัฒนาเด็ก ครูสามารถสนับสนุนเด็กให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดและการแก้ปัญหาผ่านการเรียนรู้ในห้องเรียนได้ ครูควรคำนึงถึง การมีส่วนร่วมในการลงมือทำกิจกรรมของเด็กเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการอย่างเหมาะสม ตัวอย่างเช่น ครูสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการแก้ปัญหา และจัดหาวัสดุต่าง ๆ เปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วม โดยอาศัยความอยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติของเด็กเป็นฐาน และอีกบทบาทหนึ่งที่สำคัญคือ ผู้อำนวยการความสะดวกให้การเล่นของเด็ก เพราะเชื่อว่า การเล่นเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาการควบคุมตนเอง รวมถึง การส่งเสริมความสามารถทางภาษา สติปัญญา และสังคม การเล่นยังช่วยส่งเสริมการให้เหตุผลและการแก้ปัญหาในเด็กจากการเล่น สอดคล้องกับ กนกวรรณ พิทยะภัทร และ ศิริวรรณ วนิชวัฒนารักษ์ (2558) ที่กล่าวไว้ว่า ครูควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้เด็กได้พัฒนาทักษะพื้นฐานทุกด้าน ผ่านรูปแบบกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือกระทำ มีประสบการณ์ตรงด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง จัดช่วงเวลาที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดอย่างเสรีร่วมกับผู้อื่น วิธีนี้จะช่วยตอบสนองความต้องการและธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างแท้จริง เด็กเกิดเรียนรู้และพัฒนาการปฏิสัมพันธ์กับสังคมรอบตัว ได้พัฒนาการใช้ภาษา อันเป็นเครื่องมือในการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน ได้รับพึงประสบการณ์ความคิดที่หลากหลายจากกลุ่มเพื่อน การจัดกิจกรรมเช่นนี้จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ด้านทักษะการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยได้อย่างแท้จริง

Whittaker (2014) ได้กล่าวไว้ว่า ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นผู้ที่ใกล้ชิดและมีบทบาทในการพัฒนาเด็ก ครูสามารถสนับสนุนเด็กให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดและการแก้ปัญหาผ่านการเรียนรู้ในห้องเรียนได้ และได้ระบุบทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาและการให้เหตุผลของเด็กอนุบาลไว้ดังนี้ 1) การเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการเล่นของเด็ก 2) การช่วยให้เด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่าง ระหว่าง การคาดคะเน และ ความรู้ 3) การส่งเสริมทักษะการจำแนก 4) การกระตุ้นให้เด็กคิดก่อนลงมือแก้ปัญหา 5) การเป็นแบบอย่าง และการส่งเสริมการใช้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ Lee (2011) ได้ระบุ ถึงกลยุทธ์ของครูในการเสริมต่อเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้ 1) การจัดสภาพแวดล้อม 2) การให้คำชี้แนะที่เหมาะสมแก่เด็ก 3) การเป็นแบบอย่างทางกระบวนการคิด ต่อมา Foshay and Kirkley (1998) ได้เสนอหลักการสอนทักษะการแก้ปัญหา ดังนี้ 1) การเป็นแบบอย่างในการแก้ปัญหา 2) การสอนการแก้ปัญหาในบริบทจริง 3) การช่วยเด็กให้เข้าใจปัญหา 4) การให้เวลาที่เพียงพอในการสอนแก้ปัญหา 5) การถามคำถาม และให้คำแนะนำ 6) การเชื่อมโยงข้อผิดพลาดเพื่อแก้ไขความเข้าใจที่

คลาดเคลื่อน เช่นเดียวกับ Rainforest learning Centre (2018) ที่ได้นำเสนอวิธีการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของเด็กวัยอนุบาล ไว้ดังนี้ 1) การถามคำถามอย่างสม่ำเสมอ 2) การส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ 3) การเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเล่นของเด็ก 4) การเป็นแบบอย่างในการคิดแก้ปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) รายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ปีการศึกษา 2559 โดยจำแนกตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พบว่า มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย มีคะแนนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 72.97 และเมื่อนำคะแนนร้อยละของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย มาจำแนกตามสังกัดโรงเรียน ประกอบด้วย อนุบาลประจำจังหวัด อนุบาลต้นแบบ อนุบาลต้นแบบเครือข่าย อนุบาลเขต อนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า อนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนน้อยที่สุด คือ 69.30 จากผลการประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญาของโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบด้วย กรุงเทพฯ ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร นครปฐม และนนทบุรี พบว่า นนทบุรี มีผลการประเมินน้อยที่สุด คือ 81.68 โดยโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 2 เขต พื้นที่การศึกษา พบว่า เขต 1 คะแนนร้อยละระดับพัฒนาการด้านสติปัญญา สูงกว่า เขต 2 กล่าวคือ ร้อยละ 84.15 และ 80

โรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี เขต 2 ประกอบไปด้วย 4 อำเภอ คือ ปากเกร็ด บางใหญ่ บางบัวทอง และไทรน้อย มีจำนวน 63 โรงเรียน จำนวนครูทั้งสิ้น 205 คน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 2 มีคะแนนร้อยละระดับพัฒนาการด้านสติปัญญาอยู่ในระดับต่ำ เพื่อให้เกิดการพัฒนาพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 2 อย่างมีประสิทธิภาพมุ่งสู่การพัฒนาบทบาทครูอนุบาลในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนที่ควรจะได้รับเนื่องจากอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลการประเมินด้านสติปัญญาที่มีคะแนนน้อยที่สุดในพื้นที่ กรุงเทพฯและปริมณฑล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 2, 2562) จากสภาพปัญหาข้างต้น และการศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของบทบาทครูอนุบาลในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา แต่ยังไม่มียงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้มาก่อน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทครูอนุบาลในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 ในด้านการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และด้านการเป็นแบบอย่างในการแก้ปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการแก้ไขและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจของครูอนุบาลในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของเด็กอนุบาลอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาบทบาทครูอนุบาลในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการเป็นแบบอย่าง

วิธีการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวคิด เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทครูอนุบาลในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตาราง 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ประเด็นที่ศึกษา	ประเด็นหลัก
บทบาทครูอนุบาลในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา	1. การเป็นผู้อำนวยความสะดวก 1.1 การช่วยให้เด็กเข้าใจปัญหา 1.2 การกระตุ้นให้เด็กคิดก่อนลงมือแก้ปัญหา 1.3 การให้คำแนะนำที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา 2. การจัดสภาพแวดล้อม 2.1 การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา 2.2 การจัดช่วงเวลาในการฝึกทักษะการแก้ปัญหา 2.3 การจัดเตรียมสื่อที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา 3. การเป็นแบบอย่าง 3.1 การเป็นตัวแบบในการแก้ปัญหา 3.2 การให้เด็กมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา 3.3 การปฏิบัติตนในการแก้ปัญหา

2. การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำนวน 63 โรงเรียน รวมจำนวนครู 205 คน จากนั้นคำนวณจากสูตรของยามาเน่ (อวยพร เรืองตระกูล, 2553) เพื่อประมาณค่าสัดส่วนตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ยอมให้คลาดเคลื่อนได้ 5% ได้ตัวอย่างที่ศึกษาจำนวนอย่างน้อยทั้งสิ้น 136 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการสุ่มโรงเรียนโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลากโรงเรียน และใช้จำนวนครูอนุบาลทั้งโรงเรียนเป็นตัวอย่าง

3. การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 กำหนดลักษณะและโครงสร้างของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นครู เรื่อง บทบาทครูอนุบาลในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ระดับชั้นที่กำลังปฏิบัติการสอน ประสบการณ์ในการสอน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) เพื่อสำรวจข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นครูในเรื่องบทบาทครูอนุบาลในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา จำนวน 36 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) จำนวน 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการเป็นแบบอย่าง จำนวน 36 ข้อ

3.2 ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นนำไปปรับปรุงเพื่อส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาและการใช้ภาษา วิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องได้ค่าเฉลี่ยของเครื่องมือ โดยแบบสอบถามความคิดเห็นอยู่ที่ 0.87 ($IOC > 0.5$) นับว่าเป็นค่าที่ยอมรับได้ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะเป็นฉบับสมบูรณ์

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งหนังสือพร้อมแบบสอบถามออนไลน์ไปยังโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 ทั้ง 27 โรงเรียน ที่เป็นตัวอย่าง ผ่านระบบธุรการของโรงเรียน โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ตั้งแต่วันที่ 7 มิถุนายน-21 มิถุนายน 2563 และผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลและความถูกต้องในระบบออนไลน์ ผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมแบบสอบถามในระบบออนไลน์ได้ทั้งหมด จำนวน 125 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.58 มีแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่สามารถนำมาวิเคราะห์ผลได้ ทั้งหมด 125 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.58 เป็นค่าที่ยอมรับได้ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

4. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอผลการข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์บทบาทครูอนุบาลในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลจากแบบสอบถามครูอนุบาล พบว่า ครูอนุบาลผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 125 คน เป็นเพศหญิงทั้งหมด มีอายุระหว่าง 25-30 ปี ครูส่วนใหญ่จบการศึกษาปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย และมีประสบการณ์สอนชั้นอนุบาลระยะเวลา 2-5 ปี ครูส่วนใหญ่เป็นครูประจำชั้นอนุบาล 3 มีเด็กในการดูแล จำนวน 21-30 คน โดยครูอนุบาลส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์สอนชั้นอื่น นอกจากนั้นพบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาแก่เด็กอนุบาล

2. บทบาทครูอนุบาลในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา มีรายละเอียด ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า ครูอนุบาลปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน โดยด้านการเป็นผู้อำนวยความสะดวกมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด ($M = 4.06$) รองลงมาคือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ($M = 4.02$) และด้านการเป็นแบบอย่าง ($M = 3.91$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้านพบข้อมูลดังนี้

2.1 ด้านการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($M = 4.06$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การช่วยให้เด็กเข้าใจปัญหา ($M = 4.20$) รองลงมา คือ การให้คำแนะนำที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา ($M = 4.00$) และการกระตุ้นให้เด็กคิดก่อนลงมือแก้ปัญหา ($M = 3.99$) ตามลำดับ

2.1.1 การช่วยให้เด็กเข้าใจปัญหา ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.20$) โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การให้เด็กรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ($M = 4.31$) รองลงมา คือ การให้เด็กระบุปัญหาที่พบและการให้เด็กบอกเกี่ยวกับความสำคัญของปัญหา ($M = 4.18$) และการให้เด็กอธิบายสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น ($M = 4.11$) ตามลำดับ

2.1.2 การกระตุ้นให้เด็กคิดก่อนลงมือแก้ปัญหา ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.99$) โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การให้เด็กคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นจากการแก้ปัญหา ($M = 4.02$) รองลงมา คือ การให้เด็กตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่จะนำไปใช้ ($M = 4.00$) รองลงมา คือ การให้เด็กบอกเหตุผลที่เลือกวิธีการแก้ปัญหา ($M = 3.99$) และการให้เด็กแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับวิธีแก้ปัญหาที่หลากหลาย ($M = 3.92$) ตามลำดับ

2.1.3 การให้คำแนะนำที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.00$) โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การใช้ท่าทางชี้นำเพื่อสร้างความเข้าใจในการแก้ปัญหา ($M = 4.10$) รองลงมา คือ การใช้คำพูดเพื่อขยายความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ปัญหาและการกระตุ้นให้เด็กใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ในการแก้ปัญหา ($M = 4.02$) และการบอกแนวทางการแก้ปัญหาให้แก่เด็ก ($M = 3.89$) ตามลำดับ

2.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($M = 4.02$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การจัดช่วงเวลาในการฝึกทักษะการแก้ปัญหา

($M = 4.05$) รองลงมา คือ การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ($M = 4.02$) และการจัดเตรียมสื่อที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา ($M = 3.99$) ตามลำดับ

2.2.1 การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.02$) โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การให้กำลังใจเพื่อให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในการแก้ปัญหา ($M = 4.14$) รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยเพื่อให้เด็กประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหา ($M = 4.06$) รองลงมา คือ การยอมรับและเข้าใจในความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็ก ($M = 3.95$) และการให้อิสระแก่เด็กในการตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ($M = 3.93$) ตามลำดับ

2.2.2 การจัดช่วงเวลาในการฝึกทักษะการแก้ปัญหา ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.05$) โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การยืดหยุ่นตารางเวลาเพื่อให้เด็กแก้ปัญหามาสำเร็จลุล่วง และการเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือแก้ปัญหาในกิจวัตรประจำวัน ($M = 4.12$) รองลงมา คือ การออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้ทดลองแก้ปัญหาด้วยตนเอง ($M = 3.99$) และการให้เวลาแก่เด็กอย่างเพียงพอในการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา ($M = 3.98$) ตามลำดับ

2.2.3 การจัดเตรียมสื่อที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.99$) โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การจัดหาสื่อที่มีคุณสมบัติที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้แก้ปัญหา ($M = 4.06$) รองลงมา คือ การจัดหาสื่อให้เด็กฝึกสำรวจและแก้ปัญหาโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ($M = 4.01$) รองลงมา คือ การจัดหาสื่อที่เหมาะสมกับความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็ก ($M = 3.98$) และการจัดหาของเล่นที่มุ่งเน้นให้เด็กฝึกทักษะการแก้ปัญหา ($M = 3.90$) ตามลำดับ

2.3 ด้านการเป็นแบบอย่าง ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($M = 3.91$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การให้เด็กมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา ($M = 3.97$) รองลงมา คือ การเป็นตัวแบบในการแก้ปัญหา ($M = 3.94$) และการปฏิบัติตนในการแก้ปัญหา ($M = 3.82$) ตามลำดับ

2.3.1 การเป็นตัวแบบในการแก้ปัญหา ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.94$) โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การแสดงให้เด็กเห็นวิธีการแก้ปัญหาย่างเป็นขั้นเป็นตอน ($M = 4.02$) รองลงมา คือ การแสดงให้เด็กเห็นว่าวิธีการแก้ปัญหามีได้มากกว่าหนึ่งวิธี ($M = 3.98$) รองลงมา คือ การแสดงให้เด็กเห็นถึงการระบุปัญหาและวิธีการค้นหาสาเหตุของปัญหา ($M = 3.94$) และการแสดงให้เด็กเห็นถึงวิธีการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา ($M = 3.84$) ตามลำดับ

2.3.2 การให้เด็กมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.97$) โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนน

สูงสุด คือ การพูดคุยกับเด็กถึงปัญหาที่พบ ($M = 4.02$) รองลงมา คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับเด็ก ในการตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหา ($M = 4.00$) รองลงมา คือ การชักชวนให้เด็กคิดถึงวิธีการที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหา ($M = 3.95$) และการลงมือแก้ปัญหาไปพร้อม ๆ กับเด็ก ($M = 3.90$) ตามลำดับ

2.3.3 การปฏิบัติตนในการแก้ปัญหา ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.81$) โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การนำข้อผิดพลาดมาปรับปรุงวิธีการแก้ปัญหาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ($M = 3.98$) รองลงมา คือ การมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการแก้ปัญหา ($M = 3.94$) รองลงมา คือ การคิดวิธีแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนก่อนลงมือปฏิบัติ ($M = 3.92$) และการมีทัศนคติที่ดีในการแก้ปัญหา ($M = 3.43$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง บทบาทครูอนุบาลในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา ผู้วิจัยได้พบประเด็นสำคัญในการอภิปรายผลวิจัย ดังนี้

1. ด้านการเป็นผู้อำนวยความสะดวก

ผลการวิจัย พบว่า ครูให้ความสำคัญต่อการช่วยให้เด็กเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา การให้เด็กรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นผ่านการชวนเด็กพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อให้เด็กรับรู้ถึงปัญหาในสถานการณ์นั้น การใช้คำถามเพื่อช่วยกระตุ้นคิดให้แก่เด็กในการระบุปัญหาที่พบ เปิดโอกาสให้เด็กถ่ายทอดความคิดในการอธิบายสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น และการให้เด็กบอกเกี่ยวกับความสำคัญของปัญหา ขั้นตอนเหล่านี้ล้วนมีผลต่อการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาให้แก่เด็ก สอดคล้องกับ สุวิทย์ มูลคำ (2551) ได้กล่าวว่า บทบาทของครูในการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหา ครูจะต้องกระตุ้นหรือชี้แนะให้เด็กคิด ตระหนักในปัญหาและมองเห็นคุณค่าของสิ่งที่จะเรียนรู้โดย อาจใช้เทคนิค การถามคำถาม การเล่าเรื่อง การยกตัวอย่าง มีการเตรียมเนื้อหาและแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ ที่จำเป็นและสิ่งอำนวยความสะดวกไว้ให้พร้อม มีการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้อิสระแก่เด็กในการศึกษาค้นคว้า ส่งเสริมให้เด็กกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มความสามารถ นอกจากการช่วยให้เด็กเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาแล้ว ครูยังให้ความสำคัญกับการให้คำแนะนำที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา โดยการใช้คำพูดเพื่อขยายความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ปัญหา การใช้ท่าทางชี้แนะเพื่อสร้างความเข้าใจในการแก้ปัญหา การบอกแนวทางการแก้ปัญหาให้แก่เด็ก การกระตุ้นให้เด็กใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ในการแก้ปัญหา และยังให้ความสำคัญกับการกระตุ้นให้เด็กคิดก่อนลงมือแก้ปัญหา โดยการให้เด็กแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับวิธีแก้ปัญหาที่หลากหลาย การให้เด็กตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่จะนำไปใช้ การให้เด็กบอกเหตุผลที่เลือกวิธีการแก้ปัญหา และการให้เด็กคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นจากการแก้ปัญหา ผลจากการศึกษาบทบาทครูอนุบาลในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาให้แก่เด็กวัยอนุบาลในด้านการเป็นผู้อำนวยความสะดวกมีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติที่สูงที่สุดจากทั้ง 3 ด้าน แต่ทั้งนี้ครูยังต้องได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเรื่องของบทบาทในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาให้แก่เด็กอนุบาลอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะสามารถนำมาปรับใช้กับเด็กได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

ผลการวิจัย พบว่า ครูส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการจัดช่วงเวลาในการฝึกทักษะการแก้ปัญหา โดยออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้ทดลองแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีการปรับลดช่วงเวลาการเรียนรู้ ยืดหยุ่นตารางเวลาเพื่อให้เด็กแก้ปัญหาจนสำเร็จลุล่วง การใช้เวลาแก่เด็กอย่างเพียงพอในการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา และการเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือแก้ปัญหาในกิจวัตรประจำวัน สอดคล้องกับ พระพงศ์ กุลพิศาล (2545) ได้กล่าวไว้ว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย จะพัฒนาตามอายุและความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กสามารถแก้ปัญหาได้ดี การแก้ปัญหาคือว่าเป็นพื้นฐานการคิดที่สำคัญที่สุดของการคิดทั้งหมด ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นสิ่งสำคัญต่อวิถีในการดำเนินชีวิตของสังคมมนุษย์ซึ่งต้องใช้การคิดเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตที่วุ่นวายแสนได้เป็นอย่างดี โดยผู้ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาจะสามารถเผชิญภาวะสังคมที่เคร่งเครียดได้อย่างเข้มแข็ง ความสามารถในการแก้ปัญหาจึงมิใช่เป็นเพียงการรู้จักคิดและรู้จักการใช้สมอง หรือเป็นการรู้จักที่มุ่งพัฒนาสติปัญญาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังเป็นการพัฒนา ทักษะคิด วิเคราะห์ ความรู้ ความเข้าใจในสภาพการณ์ของสังคมได้อีกด้วย นอกจากนี้การจัดช่วงเวลาในการฝึกทักษะการแก้ปัญหาแล้ว ครูยังให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา โดยการการให้อิสระแก่เด็กในการตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยเพื่อให้เด็กประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหา การยอมรับและเข้าใจความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็ก และการให้กำลังใจเพื่อให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในการแก้ปัญหา

3. ด้านการเป็นแบบอย่าง

ผลการวิจัย พบว่า ครูส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการให้เด็กมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา โดยการชวนเด็กพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาที่พบ การให้เด็กช่วยกันระดมความคิดเกี่ยวกับวิธีการที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหา การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับเด็กในการตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหา และการร่วมลงมือแก้ปัญหาไปพร้อมกับเด็ก สอดคล้องกับ ฉันทนา ภาคบกข (2528) ได้กล่าวไว้ว่า แนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหานั้น ควรส่งเสริมให้เด็กได้ช่วยเหลือตนเองให้เหมาะสมกับวัย เป็นการตั้งศักยภาพที่มีในตัวเด็กออกมา ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กต่อไป ครูควรให้ความสำคัญกับการซักถามของเด็กและการตอบคำถาม เพื่อให้เกิดการสนทนาทางด้านการคิดหาเหตุผล เพื่อให้เด็กได้แสดงออกและฝึกการคิด เพราะเด็กปฐมวัยมีความกระตือรือร้น มีความอยากรู้อยากเห็นและช่างซักถาม ครูไม่ควรดุหรือแสดงอาการไม่พอใจ ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เสนอความคิดเห็นและตัดสินใจตามความพอใจ จะช่วยให้เด็กกล้าแสดงออกและมีความเชื่อมั่นในการแสดงความคิดเห็น รวมไปถึงการระดมสมอง เป็นวิธีที่ช่วยให้เด็กฝึกการคิดและการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับผู้อื่น โดยกระตุ้นให้แต่ละคนคิดเกี่ยวกับวิธีหรือแนวทางแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ ฝึกการรับฟังและการเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากการให้เด็กมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหาแล้ว ครูยังให้ความสำคัญกับการเป็นตัวอย่าง

ในการแก้ปัญหา โดยครูสาธิตให้เด็กเห็นถึงการระบุปัญหาและวิธีการค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น แสดงให้เด็กเห็นวิธีการแก้ปัญหาที่มีได้มากกว่าหนึ่งวิธี สนทนากับเด็กเกี่ยวกับการเลือกวิธีการแก้ปัญหากลยุทธ์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา สาธิตให้เด็กดูเกี่ยวกับขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหาย่อยอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ครูยังให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตนในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของตนเอง โดยการวางแผนก่อนลงมือแก้ปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้น มีความมุ่งมั่นอดทนในการแก้ปัญหา มีทัศนคติที่ดีต่อปัญหาที่เกิดขึ้น และนำข้อผิดพลาดมาปรับปรุงวิธีการแก้ปัญหามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. โรงเรียนควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับบทบาทครูอนุบาลในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เพื่อส่งเสริมให้ครูสามารถจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาแก่เด็กวัยอนุบาลได้อย่างหลากหลาย
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำกรอบแนวคิดบทบาทครูอนุบาลในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา ไปใช้ในการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสถานศึกษา เพื่อปลูกฝังให้เด็กอนุบาลมีความสามารถในทักษะการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับบริบท สภาพชุมชนและสถานการณ์ปัจจุบัน
3. ครูอนุบาล ผู้ดูแลเด็กและผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลผลการวิจัยนี้ไปปรับใช้ในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาให้แก่เด็กอนุบาลที่อยู่ในความดูแลของตนให้เกิดทักษะการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของเด็กวัยอนุบาลทั้งที่บ้านและโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาและปลูกฝังเกี่ยวกับการคิดแก้ปัญหาอย่างสม่ำเสมอ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนกวรรณ พิทยะภัทร และ ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย. (2558). การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และจิตวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 7(1), 270-280.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพมหานคร:คุรุสภาลาดพร้าว.
- ฉันทนา ภาคบงกช. (2528). *สอนให้เด็กคิด : โมเดลการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อคุณภาพชีวิตและสังคม*. คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชนิพรณ จาติเสถียร, กันตวรรณ มีสมสาร, และ อภิรติ ไชยกาล. (2560). *การพัฒนาเด็กปฐมวัย อย่างเป็นองค์รวม*. พลัสเพรส.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2551). *กลยุทธ์การสอนคิดแก้ปัญหา*. ภาพพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). รายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ปีการศึกษา 2559. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2. (2562). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2562. กลุ่มนโยบายและแผน สพป.นนทบุรี เขต 2.

อวยพร เรืองตระกูล. (2553). สถิติประยุกต์ทางพฤติกรรมศาสตร์ 1. ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Foshay, R., Kirkley, J. (1998). *Principles for teaching problem solving*. University of Waterloo.

<https://uwaterloo.ca/centre-for-teaching-excellence/teaching-resources/teaching-tips/developing-assignments/cross-discipline-skills/teaching-problem-solving-skills>

Lee, T. (2011). I did it all by myself: Scaffolding to develop problem-solving and self-help skills in young children. *Texas Child Care*, 14(1), 38-42.

Rainforest Learning Centre. (2018, July 6). *How to encourage problem-solving skills in Toddlers and young children*. <https://rainforestlearningcentre.ca/problem-solving-skills-in-toddlers/>

Whittaker, J. (2014). Good thinking fostering children's reasoning and problem solving. *Young Children*, 69(3), 80-89.

World Health Organization. (1999). *Partners in life skills education*.

https://www.who.int/mental_health/media/en/30.pdf